

ПРОФЕСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФАХІВЦЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ЯК ПЕРСПЕКТИВА ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Цигура Г. О.

кандидат сільськогосподарських наук, доцент
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна

У статті наведено результати опитування студентів факультету фізичного виховання щодо сучасного стану освітньої діяльності для сталого розвитку учителів фізичної культури у закладах загальної середньої освіти. Аналіз анонімного анкетування вказує, що професійна діяльність фахівців фізичної культури і спорту є перспективою освіти для сталого розвитку.

Ключові слова: *сталий розвиток, освіта для сталого розвитку, майбутні фахівці фізичної культури і спорту, заклад освіти, професійна підготовка.*

The results of a students' survey of the Faculty of Physical Education on the current state of educational activities for the sustainable development of physical education teachers in general secondary education have been presented in the article.. The analysis of the anonymous questionnaire indicates that the professional activity of specialists in physical culture and sports is a prospect of education for sustainable development.

Key words: *sustainable development, education for sustainable development, future specialists of physical culture and sports, institution of education, professional training.*

Незважаючи на наукове обґрунтування причетності людини до появи цілої низки сучасних глобальних проблем, лівова частка яких характерна і для України, у нашій державі дуже повільно відбувається впровадження всеохоплюючої освіти для сталого розвитку. І це незважаючи на те, що керівництво України ще у 2005 році підтримало започатковану ЄЕК ООН ініціативу й разом з керівниками інших держав підписали Стратегію освіти для сталого розвитку (Вільнюс, 2005). Згідно з цим документом, «освіта для сталого розвитку сприяє зміні поглядів людей, даючи їм можливість робити світ безпечнішим, здоровішим і процвітаючим, тим самим підвищуючи якість життя...» [2, с. 2]. Основною метою цієї Стратегії є заохочення держав – членів ЄЕК ООН, до розвитку і включення освіти для сталого розвитку до всіх систем формальної та неформальної освіти, адже вона направлена на формування нового способу мислення, коли всі соціально-економічні та соціально-екологічні процеси та явища повинні розглядатися з урахуванням принципів сталості людської цивілізації та науково обґрунтованої обережності [2, с. 2].

У 2018 році на 73-й сесії ООН Генеральною Асамблеєю було прийнято резолюцію «Спорт як фактор забезпечення сталого розвитку». Цей документ закликає використовувати усі можливості спорту для досягнення цілей сталого розвитку [3, с. 6]. Таким чином, спорт стає ще одним інструментом забезпечення сталого розвитку.

Враховуючи, що фахівці фізичної культури і спорту задіяні у сфері освіти і спорту, ми неодноразово наголошували на актуальності їх залучення до освітньої діяльності в інтересах сталого розвитку [1, с. 195]. З року в рік це питання стає ще більш нагальним. Адже навчальні програми з фізичної культури для закладів загальної середньої освіти та Стандарт вищої освіти України спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» вимагають фахівця, який здатен усвідомлювати необхідність сталого розвитку, має сформовану компетентність для виховання дітей на засадах сталого розвитку та навчання підростаючого покоління жити за принципами сталості.

Мета роботи: дослідити бачення студентами факультету фізичного виховання сучасного стану освітньої діяльності з питань сталого розвитку учителя фізичної культури у закладах загальної середньої освіти та з'ясувати можливі перспективи цієї діяльності в майбутньому.

Методи дослідження: теоретичний аналіз літературних джерел, анкетування, методи математичної статистики.

У дослідженні брали участь студенти бакалаврату і магістратури факультету фізичного виховання Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка (n=218). Студентам потрібно було детально ознайомитись з Цілями сталого розвитку і визначитись, які з них учитель фізичної культури (або тренер) обговорює з учнями під час уроків, класних годин, під час організації виховних заходів чи проведення спортивних змагань. Перелік цілей сталого розвитку було надано такий: Ціль 1. Подолання бідності; Ціль 2. Подолання голоду, розвиток сільського господарства; Ціль 3. Міцне здоров'я і благополуччя; Ціль 4. Якісна освіта; Ціль 5. Гендерна рівність; Ціль 6. Чиста вода та належні санітарні умови; Ціль 7. Доступна та чиста енергія; Ціль 8. Гідна праця та економічне зростання; Ціль 9. Промисловість, інновації та інфраструктура; Ціль 10. Скорочення нерівності; Ціль 11. Сталий розвиток міст і громад; Ціль 12. Відповідальне споживання та виробництво; Ціль 13. Пом'якшення наслідків зміни клімату; Ціль 14. Збереження морських ресурсів; Ціль 15. Захист та відновлення екосистем; Ціль 16. Мир, справедливість та сильні інститути; Ціль 17. Партнерство заради сталого розвитку.

Також потрібно було визначитись з питаннями, які учитель фізичної культури (або тренер) не використовує, але в перспективі може використовувати у своїй професійній діяльності під час роботи зі своїми вихованцями.

Детальний аналіз відповідей студентів дає змогу виокремити ті питання, до яких учителі фізичної культури у своїй професійній діяльності звертаються якнайчастіше (рис.1). Так, 60-69% учителів фізичної культури звертають увагу на питання, які стосуються здоров'я людини: безпосередньо збереження і зміцнення здоров'я та санітарні умови (якість питної води). До цієї ж категорії потрапило питання якісної освіти та гідної праці – очевидно, актуальність цих питань пов'язана з безробіттям українців в межах держави та підвищеною конкуренцією на ринку праці, неналежною оплатою праці і вимушеним пошуком кращої долі за кордоном. 50-59% учителів фізичної культури звертають увагу учнів на такі питання соціальної та економічної політики як: гендерна рівність, подолання бідності та голоду, розвиток міст і громад, відповідальне споживання товарів, мир

і справедливість, партнерство заради розвитку. Останні дві категорії є вкрай актуальними, очевидно, внаслідок порушення територіальної цілісності України військами сусідньої держави, а саме – наслідок окупації Росією території Криму та вторгнення її військ на територію Донбасу.

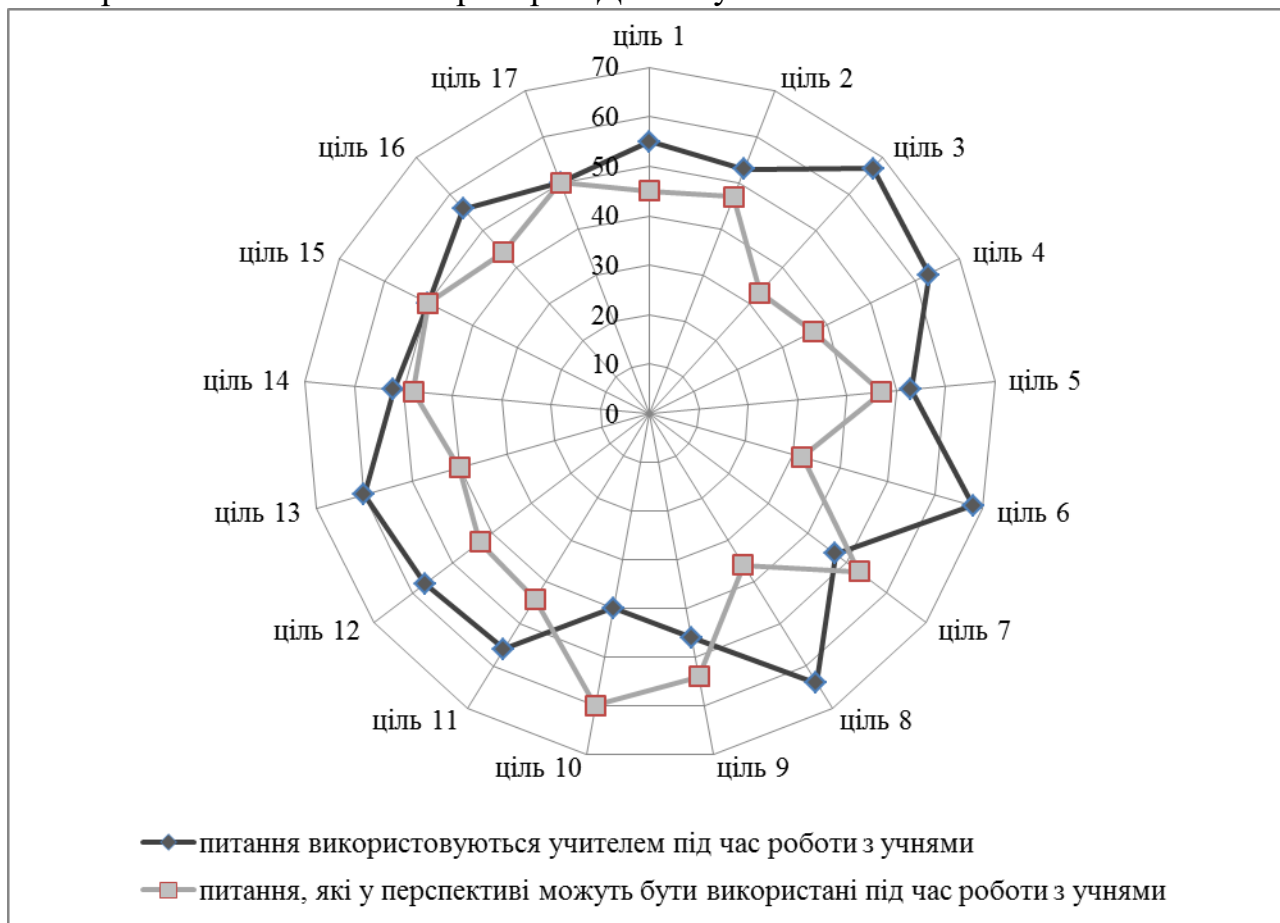

Рисунок 1. Сучасний стан освітньої діяльності з питань сталого розвитку учителя фізичної культури в закладах загальної середньої освіти (у %; за оцінкою студентів).

Зважаючи на актуальність екологічних загроз, 50-59% учителів розглядають з учнями питання екологічного змісту: пом'якшення наслідків зміни клімату, збереження морських ресурсів та захист екосистем. Решту питань, які стосуються цілей сталого розвитку, з учнями обговорює значно менша кількість учителів фізичної культури. На превеликий жаль, в цю категорію потрапило питання скорочення нерівності, а також питання: доступна енергія, інновації та інфраструктура.

Таким чином, найбільш актуальними для розгляду вчителем фізичної культури (або тренером) виявилися ті питання з переліку цілей сталого розвитку, які стосуються безпосередньо стану здоров'я, освіти й подальшого працевлаштування. Освітня діяльність з питань сталого розвитку сучасного вчителя фізичної культури у закладах загальної середньої освіти є обмеженою, але в перспективі є можливість істотного її розширення, на що й будуть направлені наші подальші наукові розвідки.

Список використаних джерел

1. Цигура Г., Гаркуша С. Галузь фізичної культури і спорту як перспектива для освіти в інтересах сталого розвитку. Підготовка фахівців фізичної культури і спорту: професійно-педагогічні, науково-пошукові, технологічні аспекти : монографія [за наук. ред. М.О. Носка; заг. ред. Н.О. Терентьевої]. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А., 2020, С. 172-213.
2. UNECE. Strategy for Education for Sustainable Development (2005). High-level Meeting [of Environment and Education Ministries, Vilnius, 17-18 March 2005]. [E/ECE/] CEP/AC.13/2005/3/Rev.1. Retrieved from: <https://www.unecce.org/fileadmin/DAM/env/documents/2005/cep/ac.13/cep.ac.13.2005.1.e.pdf>
3. Sport as an enabler of sustainable development (2018). Resolution adopted by the General Assembly. A/RES/73/24. Retrieved from: <https://undocs.org/en/A/RES/73/24>

ФОРМУВАННЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Чаркіна Т. І.

кандидат історичних наук, учитель

Харківська гімназія № 65 Харківської міської ради Харківської області
м. Харків, Україна

Формуванню медіа компетентності в умовах сучасного інформаційного суспільства відводиться велика роль. У статті розкрито основні завдання медіаосвіти та медіаграмотності, визначено основні документи щодо реалізації державної політики в цьому напрямі, схарактеризовано групи компетентностей та шляхи щодо їх формування.

Ключові слова: *медіакомпетентність, інформаційне суспільство, медіаосвіта, медіаграмотність.*

A great role is given to the formation of media competence in the modern information society. The main tasks of media education and media literacy have been revealed in this article. The main documents for the implementation of state policy in this direction have been identified. The groups of competencies and ways to form them have been described.

Key words: *media competence, information society, media education, media literacy.*

Важливою умовою розбудови освіти України є перехід до інформаційного суспільства, де пріоритетним вважається не лише накопичення знань, умінь і навичок, а й формування уміння вчитися, оволодіння навичками пошуку інформації, критичне мислення, здатності до навчання упродовж життя. Стратегічним напрямом у боротьбі суспільства з інформаційною агресією є впровадження медіаосвіти, формування медіакомпетентності на всіх рівнях